

Una soca d'arbre *buida*

(ALDC, V, 1140. Una soca *buida* d'arbre)

L'adjectiu es refereix al tronc d'un arbre que ha perdut el seu interior (o part) o que el té en estat de descomposició. Les motivacions semàntiques són condicionades per la idea de:

1) 'vacuïtat': *buida*, procedent del llat. vg. VÖČĪTUS, part. arcaic de VÖČĀRE, en lloc del llat. cl. VĀCĀRE, amb aquesta evolució: *vuoit* > *buo*[j]t > *v*[w]u[j]t > *bu*[j]t, *buida* [f.] (cf. oc. *bueit*, *vuoch*, *vuech*, it. *vuoto*, fr. *vide* < *vuide*); a notar la var. val. *b*[w'i]da amb el canvi de diftong descendent en ascendent, per probable influència del cast., on es diu [kw'i]da, per ex., així com [w'i]da 158, 166, 171, amb caiguda de la *b* inicial, després d'esdevenir fricativa, per fonosintaxi. *Fofa*, documentat només des del s. XIX, és d'origen expressiu, semblant al de *bufar*, *bòfega*, etc. *Hueca* (var. catalanitzada *huc* 45) és mot pres del cast. *hueco*, -a (var. *bueco* 100, amb suport de la consonant labiovelar), que significava 'esponjós', postverbal del verb *ocar* 'tornar esponjós' (< llat. ŌCCARE 'rastellar la terra perquè quedi tova', format sobre OCCA 'rastell');

2) 'forat, cova': *borada* 22, 23, 47, 52 i *borinada* 34, der. de *borar* i *borinar*, respectivament, probablement der. d'un preromà BHOR 'perforar' (veg. *bora* 'cova, caverna') (DECat); *foradada* 42, 80, 89, 90, 105, 118, 140, *té un forat* 136, 137, 158, del llat. FÖRĀTUS, der. de FORARE 'foradar'; *baumada* (s. XIX), der. de *bauma* < *balma* 'concavitat', d'origen preromà; *calabroua* 43, per encreuament de *cala*, *cavorca* i el celtisme *brova* 'calanca' (< BROGA 'límit; camp') (DECat);

3) 'putrefacció': *podrida* (var. *prodida* 75, per metàtesi), part. de *podrir* < llat. PŪTRĒRE, amb canvi de conjugació; *corassat* 50 podria ser un der. pejoratiu de *cor* (cf. *té el cor podrit* 92, 110, 117);

4) 'menjat d'insecte': *corcada* (var. *crocada* 5, amb metàtesi), part. de *corcar*, der. de *corc*, de probable origen preromà (*corgus*, s. V), del qual prové el dim. *corcó* (*fa el corcó* 190) i d'aquest, *acorconar*, amb els participis *acorconada* 176, 183 i *corconada* 175; *querada* 118, 125, 180, der. de *quera* 'corc, pols que fa el corc' < llat. CARIES 'podridura, càries'; *arriquerada*

61, var. de **requerada*, compost de *re-* + *quera* i homonimitzat amb *ric* (de banyes) o amb el verb *ricar* 'banyegar'; *fa cuc* 190, d'origen expressiu; *càncel* 145 i *cance* 148, formes popularitzades (no registrades al DCVB ni al DECat) del llat. CANCER per extensió als vegetals del tumor maligne que destrueix els teixits orgànics animals (recordem que el mot medieval era *cranc*);

5) 'esponjositat': *tova* i *toua* 2, 4, f. de *tou* 'porós, esponjós' < TOFUS 'pedra calcària, porosa', amb el der. *touada* 1, 6, 9, 13, 16, pron. t[u]ada, per la reducció del diftong -[uw]- a -[u]-; *taüt* 7 en seria una metàtesi potser ajudat per l'homònim *caixa*; *flonja* 116, potser del llat. tardà FŪNGĪDUS encreuat amb *fluix* (< FLUXUS);

6) 'sequedat': *seca* 17, 66, del llat. SĪCCA; *esca* (*fa, té, torna esca* 73, 75, 76, 81, 125), per comparació amb la *esca* 'matèria seca, inflamable, feta amb el bolet d'esca', provinent de ĒSCA 'aliment, esquer'; cf. el cast. *yescas* "comunmente se hace de trapo quemado, esponja u hongos secos [...] sumamente seco [...]". De ESCA latino porque la come o consume el fuego" (*Autoridades*); *salsit* 39 < *solsit* 'assecat', a partir de 'desintegrat' > 'consumit' > 'colrat, socarrimat';

7) 'dany': *danyada* 160, der. de *dany* (s. XVI) < DAMNUM, amb una palatal atreta per la parella *engan/engany*, car el llat. donava *dan* i *don*; *fer-se malbé* 103 < *fer-se mal bé* > 'fer mal profit, fer mala fi' > 'malbaratar-se';

8) 'alteració de qualitat': *passada* 'que ha perdut les característiques naturals' 103.

Altres motivacions no són clares: *capsoc* 24; *desboriada* 85, potser fet malbé per la *bòria* 'boira'; *mole*[χ]o 149.

Per a aquest concepte tenim força abundor de significants, entre els quals predomina *buida*; a notar el tractament popular de *càncer* que afecta tant la fonètica (*cance*, *càncel*) com la semàntica (aplicació a la buidor d'una soca).

Són mots normatius *buida*, *corcada*, *podrida*, des del DOrt, 1917.